

фанариотски княжески семейства, които разправяли, че сж отъ много старо потекло, не е имало родословие, което по документи да е било по-старо отъ началото на XVI вѣкъ. Нѣкои отъ тѣхъ произлизали отъ Мала-Азия, а само две отъ Византия; много отъ тѣхъ дори съвсемъ и не били отъ гръцки произходъ, а отъ албански, дубровнишки, франкски. Господството имъ не е оставило подире си добъръ споменъ. При тѣхъ процъвтвали гръцкитѣ училища въ дунавскитѣ княжества, а за ромънитѣ се пишели гръцки книги ⁴⁵.

И дветѣ независими славянски църкви — ипекската и охридската — станали жертва на фанариотитѣ. Още въ 1737 г. Иванъ Ипсиланти излѣзълъ съ единъ проектъ, въ който той съветвалъ да се унищожи охридското архиепископство, та, като се подчинятъ славянитѣ непосредствено на духовната власть на цариградския патриархъ, да се прекъснатъ интригитѣ на австрийското правителство, което водело война съ турцитѣ. Турцитѣ, обаче, и на самия този проектъ погледнали като на австрийска интрига и Ипсиланти съ главата си заплатилъ за него. Две били причинитѣ, които карали гръцитѣ да премахнатъ дветѣ църкви: отъ една страна, тѣ искали съ помощта на събиранитѣ отъ дветѣ нови църковни области доходи да изплатятъ голѣмитѣ дългове на своята патриаршия, а отъ друга — надѣвали се да осъществятъ отдавашната си мечта, да погърчатъ южнитѣ славяни и да разширятъ гръцкия елементъ до Карпатитѣ и Сава. Въ 1766 г. патриархъ Самуилъ сполучилъ да унищожи печската (тур. Ипекъ) църква, а следъ това, въ 1767 г. 16 януарий билъ принуденъ да се отрече и последниятъ автокефаленъ охридски архиепископъ българинътъ Арсений. Впрочемъ, Портата и до последно време въ берата на цариградския патриархъ туряла отдѣлно епархиитѣ на дветѣ унищожени църкви. Арсений билъ изпратенъ на Атонъ, гдето прекаралъ последнитѣ си дни въ зографския домъ въ Карея въ голѣма почитъ отъ страна на всички български монаси въ Зографския манастиръ. Скоро той, за свое удоволствие, се срещналъ тамъ съ Самуила, сжщо тѣй сваленъ и изпратенъ на Атонъ; срѣщата имъ, разбира се, не ще да е била много приятелска ⁴⁶.

Колкото се отнася до военнитѣ събития презъ това време, то дълго още се запазилъ споменътъ за старобългарската самостоятелност и броятъ на опититѣ за нейното възстановяване не е малкъ. За пръвъ пжтъ следъ сто и петдесетъ години християнското оржие отново се явило на Долни Дунавъ къмъ края на XVI вѣкъ. Въ 1594 г. младиятъ трансилвански князь *Зигмундъ Батори* застаналъ на чело на конфедерацията съставена противъ турцитѣ и възбудила голѣми надежди у християнитѣ, както на изтокъ, тѣй и на западъ. Къмъ него се присъединилъ и *Михаилъ Витѣзулъ*, най-великиятъ отъ всички бивши управители въ Влашко, и *Аронъ молдовскиятъ господарь*; папата, римскиятъ императоръ и много италиански владѣтели (особено флорентийцитѣ) набавили войници и парични помощи. Само поляцитѣ го заплашвали отъ къмъ тила. Военнитѣ действия почналъ князь Михаилъ съ отборъ войска, въ състава на която влизали румъни, сърби, българи и маджари. Началникъ на маджарскитѣ наемници билъ *Албертъ Кирали*. Презъ зимния мразъ на 1594—5 г. Михаилъ и Кирали преминали презъ замръзналия Дунавъ, нѣколко пжти разбивали турцитѣ и опожарили превзетитѣ и разграбенитѣ отъ тѣхъ градове Измаилъ, Хърсово, Дръстъръ, Тутраканъ, Русчукъ, Флочъ (между Русе и Свищовъ), Свищовъ, Никополъ и Орѣхово. Само Видинъ се задържалъ, както и крепоститѣ на нѣколко градове. Нападнали сжщо Бабадагъ и Разградъ и взимали отъ тѣхъ контрибуция. Съ грамади военна плячка победителитѣ се върнали отвждъ рѣката въ своята страна.